

grænser i et tempo og et omfang, som vi ikke tidligere har oplevet. Denne proces, der indebærer, at lande i verden er i konstant kontakt med og afhængige af hinanden, kaldes *globalisering*. Vi kender alle ordet – det er nemlig et såkaldt *buzzword*. Et buzzword er et ord, som mange bruger, men som kan være svært entydigt at definere. Som andre engelske ord, der har fundet indpas i det danske sprog (*outsourcing*, *harddisk*, *date*, *download*, *email* og *single*) er det samtidig et tegn på, at vi er del af en globaliseret verden.

ØVELSE TIL GLOBALISERING I HVERDAGEN

Hvor kommer dit tøj, dine varer og din musik fra?

Diskuter, hvilken indflydelse globaliseringen har på samfundet generelt og på dig i særdeleshed.

Globalisering, globalisation, globalizatione – begrebets oprindelse og udbredelse

Ordet globalisering stammer fra det latinske ord 'globus', der betyder kugle. Senere blev ordet udvidet til også at betyde jordkugle eller klode, og det 'globale' blev en betegnelse for det, der omfatter hele kloden. 'Globalisering' bliver i forlængelse heraf ensbetydende med en verdensomspændende proces, der omfatter de fleste mennesker og på mange måder gør verden mere ensartet.

Ordet globalisering blev for første gang nævnt i Danmark den 15. juni 1990 i ugebladet *Ingeniøren*, men det var først fra midten af 1990'erne, at ordet begyndte at blive almindeligt brugt i medierne, og siden er det gået stærkt. I 2007 blev ordet nævnt 2172 gange i de danske medier. En googlesøgning viser 1.120.000 hits for 'globalisering' og 19.000.000 hits for 'globalization'. Ordet er blevet en integreret del af det danske sprog og indgår efterhånden i mange af verdens sprog, fx tyrkisk, hvor globalisering hedder küreselleşme.

Globalisering – en definition

Begrebet globalisering henviser både til verdensomspændende processer indenfor det økonomiske, kulturelle og politiske område. Det er derfor svært entydigt at definere, hvad globalisering er, men vi har i tekstboksen samlet forskellige bud.

DEFINITIONER PÅ GLOBALISERING

FORSKEREN

Den proces, hvorigennem samfund forbindes med hinanden på en sådan måde, at begivenheder og tilstande i én del af verden i stigende grad har konsekvenser for befolkninger og samfund langt borte.

Anthony Giddens, *En løbsk verden*, Hans Reitzels Forlag 2000

AVISEN

En udvikling, hvor kulturelle, politiske og økonomiske forhold bliver mindre nationalt bestemte og i stedet spredt sig over landegrænserne. Inden for kultur kan det f.eks. være Tv-serier, som kan ses over større dele af verden, og inden for kommunikation betyder internettet, at mennesker i alle lande har adgang til de samme informationer. Politisk betyder globaliseringen, at internationale organisationer som FN, EU osv. får større betydning. Meget vigtig er også den økonomiske globalisering, der f.eks. ses i de multinationale selskabers produktion og salg i mange lande. En konsekvens af globalisering er, at varer kan fremstilles, der hvor det er billigst, og derefter eksporteres verden over. Det betyder, at mange af de varer, vi køber, som tidligere blev fremstillet i vores del af verden, nu laves i u-landene.

Jyllands-Posten, www.viden.jp.dk/undervisning/sites/altomglobalisering/indsigt/leksikon/

LEKSIKONET

Forandringsproces, hvorunder økonomiske, sociale og kulturelle aktiviteter i stigende grad overskrider nationale og regionale grænser. Globaliseringen er især øget siden 1970'erne, idet liberalisering af markeder og økonomisk integration er taget til, og informationsteknologien har vundet udbredelse. Kulturelt har globaliseringen medført større ensartethed, men samtidig har et voksende antal folkegrupper forsøgt at manifestere deres politiske og kulturelle egenart i forhold til omverdenen.

Gyldendals Leksikon 2002

ØVELSE TIL GLOBALISERING – EN DEFINITION

Lav på baggrund af de ovenstående definitioner et mindmap over, hvad globalisering er.

Diskuter, hvilke positive og negative konsekvenser globaliseringen har.

Globaliseringens historiske udvikling

Selvom man først har talt om globalisering siden 1990'erne, har begrebet rødder, der rækker langt tilbage i historien. Det er dog vanskeligt at sige præcist, hvornår processen begyndte. Nogle historikere mener, at globaliseringen startede, den første gang en gruppe mennesker handlede med en anden gruppe i stedet for at slå dem ihjel. Andre mener, at det især var med de europæiske opdagelser i 1500-tallet, at globaliseringen begyndte, fordi den øgede handel, der fulgte opdagelserne, bandt kontinenterne sammen i en større indbyrdes afhængighed end tidligere. Selv om historikere er uenige om, hvornår globaliseringen begyndte, mener de fleste dog, at et af de vigtige skridt skete med industrialiseringen fra slutningen af 1700-tallet.

ØVELSE TIL GLOBALISERINGENS HISTORISKE UDVIKLING

Hvordan kan man argumentere for, at globaliseringen startede, da de første mennesker begyndte at handle?

Den første globaliseringsbølge: Industrialiseringen

Det var især under den anden industrialiseringsperiode fra 1870'erne, at udviklingen inden for transport var med til at fremme globaliseringen. Opfindelsen af dampskibet (1807) og jernbanen (1825) førte til øget international handel, fordi man kunne transportere varer fra et land til et andet hurtigere og billigere end tidligere. Med opfindelse af samlebåndet blev det også muligt at massefremstille varer. Produktiviteten steg væsentligt, og der blev derfor behov for større markeder, der kunne aftage varerne. Det var en af årsagerne til, at jagten på kolonierne blev vigtig i denne periode. Sammen med det første transatlantiske telegrafkabel (1866) styrkede udviklingen globaliseringen ved i højere grad at forbinde verden økonomisk. På det politiske plan blev handelen liberaliseret. Liberalisering betyder, at et land åbner sit marked, så alle frit kan tilbyde deres varer til forbrugerne. Man havde tidligere haft høje toldsatser, der hindrede en fri international handel og salg af udenlandske produkter på hjemmemarkedet, men med liberaliseringen blev der åbnet op for, at verden var på vej til at blive én stor markedsplads. Udviklingen fortsatte indtil 1. Verdenskrig (1914), hvor den begyndende liberalisering blev afløst af told og høje tariffer på udenlandske varer for at mindske import og handel med udlandet.

Den 2

Den a
ling o
Globa
vestbl
Der va
og ma
der h
GATT
Trade
I 194
samor
kom i
and D

ØVEL

Under

Giv ef

Under

overn

Den 1

Verde
gen e
det sc
fald (
ske la
af ud
samr
hande
økonc

De
linger
tellit-
verde
mia.
spred
Muha
af der
komr
lande

Den anden globaliseringsbølge: Efterkrigstiden

Den anden bølge startede efter 2. Verdenskrig, hvor teknologisk udvikling og øget samhandel mellem landene igen satte sit præg på verden. Globalisering blev dog delvist bremsset af den kolde krig, men inden for vestblokken blev todsatserne lavere, samtidig med, at samhandlen steg. Der var i denne periode politiske vilje til at øge handlen mellem landene, og man oprettede GATT (*General Agreement on Tariffs and Trade*) i 1947, der havde til formål at fremme frihandelen gennem toldnedsættelser. GATT blev i 1995 erstattet af verdenshandelsorganisationen WTO (*World Trade Organisation*), der skulle styrke liberaliseringen af verdenshandlen. I 1948 blev OEEC oprettet, der ville fremme økonomisk vækst ved at samordne en række vestlige landes økonomiske politik. Organisationens kom i 1961 til at hedde OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*).

ØVELSE TIL GLOBALISERINGENS POLITISKE OG ØKONOMISKE ÅRSAGER

Undersøg på nettet, hvad WTO og OECD er.

Giv eksempler på andre organisationer, der fremmer globaliseringen.

Undersøg politiske og økonomiske årsager til at man i denne periode oprettede forskellige overnationale organisationer.

Den tredje globaliseringsbølge: Fra 1990'erne

Verden er således blevet mere globaliseret siden 1945, men globaliseringen er efter 1989 taget til i et sådant omfang og tempo, at man betragter det som en selvstændig periode. Udviklingen tog fart med Berlinmurens fald (1989) og Sovjetunionens kollaps (1991). De tidligere østeuropæiske lande liberaliserede deres økonomier ved at sænke tolden på import af udenlandske varer, og åbnede sig derved for omverdenen. Dette har sammen med liberaliseringen af Kina sat yderligere skub i den globale handel, og gjort kapitalismen og markedsøkonomien til det dominerende økonomiske system.

Den tredje globaliseringsbølge er desuden kendetegnet ved udviklingen af nye kommunikationsmuligheder. Med computere, Internet, satellit-tv og mobiltelefoni kan man nu kommunikere med en stor del af verden. Man har anslået, at der dagligt på verdensplan sendes ca. 97 mia. e-mails. Udviklingen betyder også, at informationer og viden kan spredes med stor hastighed. Historien om, hvordan offentliggørelsen af Muhammed-tegningerne i Jyllands-Posten (2005) førte til afbrændinger af den danske ambassade i Damaskus, er et eksempel på, hvordan de nye kommunikationsformer gør det muligt for informationer hurtigt at krydse landegrænser.

Tabel 4: Antal mobiltelefonabonnenter pr. 1.000 indbyggere				
	1990	2000	2004	2005
Verden	2	122	277	342
Afrika syd for Sahara	0	17	75	125
Europa og Centralasien	0	93	447	624
Latinamerika og Caribien	0	121	319	439
Mellemøsten og Nordafrika	0	23	128	229
Sydasien	0	3	40	79
Østasien og Stillehavet	0	58	242	282
Tanzania	0	3	52	...
Egypten	0	20	105	184
Kina	0	68	258	302
Vietnam	0	10	60	115
Nicaragua	0	18	144	217
Brasilien	0	133	357	462
Polen	0	175	605	764
USA	21	388	621	680
Danmark	29	630	957	1.010

NOTE: Udarbejdet af Danida på baggrund af oplysninger fra Verdensbanken 2007

ØVELSE TIL TABEL 4

Hvad siger tabellen om udbredelse af teknologi i verden?

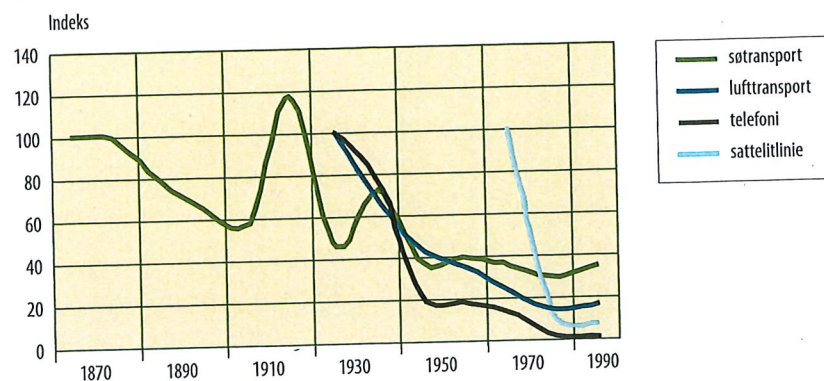
Undersøg, hvor mange i klassen, der har mobiltelefon. Kender I nogen, der ikke har mobiltelefon eller internet?

Søg oplysninger på nettet med henblik på at sammenligne, hvor mange der har Internet i hhv. Danmark og et uland.

Det er også blevet billigere at kommunikere. Figur 14 viser, hvordan priserne på både transport og kommunikation er faldet. En tre minutter lang telefonsamtale fra New York til London kostede i 1930 det, der i dag svarer til 200 dollars. I 1990 kostede den tre dollars. Prisen for at ringe til USA er således faldet med 99 %. Det er i dag muligt gennem Internet-telefoni at ringe gratis til en computer, hvor som helst i verden og lige så længe, man vil, når man først har betalt bredbåndsforbindelse.

Figuren viser også, hvordan transport med både fly og skib er blevet billigere. Transporten er tilmed blevet hurtigere. En flyvetur fra London til Bangkok tog i 1930'erne otte dage i et fly med plads til elleve passagerer. Rejsen kan i dag tilbagelægges på ti timer med flere hundrede passagerer.

Figur 14: Priser på transport og kommunikation (reale)

NOTE: Mohammed og Williamson (2003) og FN, World Development Report

ØVELSE TIL GLOBALISERINGENS HISTORISKE UDVIKLING

Analysér på baggrund af afsnittet, hvilke drivkræfter, der har været til globalisering.

Diskuter forholdet mellem politiske og økonomiske faktorer og udvikling af globalisering.

Diskuter med udgangspunkt i definitionerne på side 159, hvornår man kan tale om globalisering.

Globaliseringens dimensioner

Det kan være svært på en enkel og overskuelig måde at afgrænse, hvad globalisering er, fordi den viser sig både på det økonomiske, kulturelle, religiøse og politiske område. Vi vil derfor i det følgende skelne mellem de forskellige dimensioner.

Den økonomiske globalisering

Økonomisk globalisering er udtryk for en stærkere økonomisk forbindelse internationalt, der bl.a. viser sig ved den stigende verdenshandel.

ØVELSE TIL TABEL 5

Beskriv med dine egne ord, hvordan verdenshandlen har udviklet sig fra 1948 frem til i dag.

Redegør for, hvor i verden handelen er steget – og faldet – mest. Hvad er forklaringen på denne udvikling?

Hvilken del af verden har størst andel i verdenshandlen? Og mindst? Ændrer billedet sig i løbet af perioden?

Diskuter med udgangspunkt i tabel 4 og 5, om globalisering medfører større lighed i verden. Find eksempler, der støtter jeres synspunkt.